A°. 1826. N°. 4.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 10 Januarij.

FRANKFORT, den 5. Januarij.

De Hildburghauser Courant behelst het verhaal van het proces van *Manger*, gewezen directeur-generaal der politie van Keur-Hessen, waarvan de uitslag is, dat *Manger* is overtuigd geworden schrijver en verspreider te zijn van de bekende brieven, waarbij het leven van den keurvorst werd bedreigd. Het opper-bestuur der politie is nu geheel veranderd. De heer *Pfeiffer* staat aan het hoofd, even als de overige leden deszelven bestuurs is alleen de politie-raad *Wendt* in zijnen post gebleven, die het algemeene vertrouwen bezit, en zich, in het ook tegen hem bevolen, onderzoek genoegzaam geregtvaardigd heeft. Tegen den griffier *Urban*, den opper-commissaris van politie *Windemuth* en den opperbestuurder *van Manger*, zijn onderscheiden vonnissen geslagen. De laatste is tot levenslange gevangenis op de vesting Spangenberg veroordeeld, werwaarts hij ook reeds voor een geruimen tijd is overgebragt geworden. Het doel der uitgestrooide misdadige brieven van bedreiging schijnt alleen te zijn geweest, om *Mangers* tegenstander te doen vallen en zijnen invloed te vermeerderen. Want als hij iemand niet mogt lijden, dan maakte hij hem verdacht als schuldig aan het vervaardigen dier brieven, enz., en liet hem in hechtenis nemen; in den laatsten tijd, maakte hij zelfs verscheiden personen verdacht, die niet eens in het keurvorstendom woonden. Natuurlijk gaf hem dit den grootsten invloed, zoo lang het hem gelukte, het keurvorstelijk hof zoo in angst te houden, dat niemand zonder toestemmings-biljet van de politie in het paleis mogt komen. Ter bescherming van het leven van den keurvorst en ter behouding van de rust des lands, welke men in gevaar geloofde, moest men tot buitengewone maatregelen overgaan, waarvan het drukkende algemeen gevoeld werd. Indien het onheil, dat *Manger* stichtte, langer geduurd had, zou alles in verwarring geraakt zijn.

— Verscheiden onzer handelshuizen hebben heden morgen renboden van Berlijn ontvangen, die de tijding hebben aangebragt, dat, vermits Z. K. H. de groot-vorst *Konstantijn* volhardt in den afstand der kroon van Rusland, Z. K. H. de groot-vorst *Nicolaas* dezelve heeft aanvaard, en den 26. December had bestemd, om als keizer aller Russen te worden uitgeroepen. Deze tijding heeft te Berlijn eene aanmerkelijke rijzing in de Pruissische fondsen te weeg gebragt. De brieven van Berlijn zijn den 2. Januarij gedagteekend.

(De gemalin van den groot-vorst *Nicolaas* is eene dochter van Z. M. den koning van Pruissen. Fransche dagbladen melden, dat, toen de groot-vorst *Konstantijn* een tweede huwelijk met eene eenvoudige Poolsche gravin heeft aangegaan, vooraf door de keizerinne-moeder, welke tegen dit huwelijk was, is bewerkt, dat gemelde groot-vorst afstand deed van de kroon van Rusland, en dat de daarvan opgemaakte acte eerst na het overlijden van keizer *Alexander* is ontzegeld; dat echter de groot-vorst *Nicolaas* daarvan geen gebruik heeft willen maken en daarom den groot-vorst *Konstantijn* als keizer heeft laten uitroepen, welke laatste echter bij den afstand is blijven volharden.)

BERLYN, den 3. Januarij.

Het berigt, dat een Koninklijk-Pruissische almanak den grootvorst *Nicolaas* als vermoedelijke troons-opvolger van Rusland noemde, berustte op een artikel van het *Litterarisch Conversationsblatt*. De staats-courant behelst daaromtrent heden het volgende:

» De onwaarheid van het berigt, in het *Litterarisch Conversationsblatt* van den 15. December 1825 vermeld:

dat de tijding, door hetzelve in opzigt tot de troons-opvolging in het Russische rijk verbreid, in eenen Koninklijk-Pruissischen almanak vervat, en derhalve aan geenen twijfel onderhevig was

is reeds in dagbladen aangetoond geworden.

Daar de eenige, algemeen bekende officiele almanak van 1825 juist het tegendeel van dit berigt behelst, zoo kan de aanwijzing van het letterkundig weekblad slechts als eene opzettelijke valschheid beschouwd worden, waaraan dit zich reeds meer heeft schuldig gemaakt; weshalve deszelfs debiet in de Pruissische staten algemeen verboden wordt.

WEENEN, den 30. December.

Z. M. de keizer heeft aan den prins *van Hohenzollern*, generaal der ruiterij en president van den hof-krijgsraad, den volgenden eigenhandigen brief gezonden:

Waarde Prins *Hohenzollern!*

Als een blijvend aandenken van den band der innigste vriendschap, welke tusschen mij en den hoogzaligen keizer van Rusland bestond, en waarvan de gevolgen zoo heilzaam voor de groote gebeurtenissen der wereld in den jongsten tijd zijn geweest, wil ik:

1°. Dat het regement, hetwelk den naam van den zaligen keizer draagt, denzelven voor altijd zal blijven behouden.

2°. Dat gedurende den aanbevolen rouw van vijf weken een floers aan de vaandels van dat regement zal worden gehecht.

3°. Dat bij de lijkdienst, welke morgen zal gehouden worden, de afdeeling grenadiers van dit regement voor de kapel van het Russische gezantschap onder de wapens kome, en de officieren daarbij verschijnen, met het groote floers omhangen.

De zorg hiervoor zij u aanbevolen.

[illegible]

MUNCHEN, den 1. Januarij.

De beraadslagingen der commissie, welke koning *Lodewijk*, onder zijn onmiddelijk voorzitterschap, heeft ingesteld, om bezuinigingen in de staatshuishouding in te voeren, zijn thans afgeloopen: de Monarch heeft de onderscheidene en lange zittingen, welke meestal 5 of 6 uren duurden, altijd bijgewoond en was in den eigenlijken zin de ziel van dezelve; want de beginselen, waarvan men zou uitgaan, werden altijd door hemzelven opgegeven, en zijn scherpziende blik onderzocht en ontleedde onvermoeid de op deze beginselen vastgestelde ontwerpen, voordragten en staten. Daarom heeft de commissie ook zoo spoedig hare taak kunnen volbrengen. De vastgestelde bezuinigingen worden op vele tonnen gouds jaarlijks geschat.

PARYS, den 5. Januarij.

Onze dagbladen zijn nog in het onzekere, wie of keizer van Rusland is. De meeste laten den groot-vorst *Konstantijn*, in weerwil van zijnen afstand, de kroon behouden, daar de groot-vorst *Nicolaas* geen gebruik wil maken van het erfregt, dat hem is toegekend, bij de acte, welke vóór het aangaan des tweeden huwelijks van den groot-vorst *Konstantijn* is opgemaakt geworden. Beide broeders worden beschreven als met de hartelijkste genegenheid jegens elkanderen bezield.

— De *Constitutionnel* behelst eenen brief van den heer *Bosc de Castres*, waarbij deze van het volgende kennis geeft: » Zijne dochter, nog geene 16 jaren oud en in de protestantsche godsdienst opgevoed, werd tegen den zin harer ouders, aangezocht door een katholijk jongman; op eenen zondag, terwijl de ouders afwezig waren, ontvlugtte de jonge dochter, na een kabinet opengebroken, en daaruit kleederen, linnen, kostbaarheden, enz. genomen te hebben. De bedroefde vader vervoegde zich tot den pastoor, die bekende » dat hij zijne dochter verscheidene malen gezien en haar eene rozenkrans gegeven had; dat hij niet wist, waar zij nu was; doch, dat zij wel weder zou gevonden worden; dat zij niet verloren, dat *zij wel was*." De vader kreeg eenige dagen later dezelfde verzekeringen van eene buurvrouw, welke men bij de ontvlugting van juffer *Brosc* gezien, en een pak onder den arm gedragen had. Na een lang tijdverloop ontving hij eindelijk een naamloozen brief, waarbij men zijne dochter hoogelijk prees, gelijk ook haar *edel besluit*, om eene godsdienst te verlaten, *die zonder gezond verstand is*. De heer *Brosc* heeft bij den procureur des konings klagte ingeleverd; doch daarop is tot dus verre geen gevolg gekomen.

ZWITSERLAND, den 31. December.

De groote raad van het kanton Tessin heeft, met eenparigheid van stemmen, den kleinen raad gemagtigd, om met den belanghebbende kantons eene overeenkomst aan te gaan, tot het aanleggen van eenen weg, geschikt voor rijtuigen, over de geheele uitgestrektheid van den St. Gothardsberg. Men begroot de kosten van dezen weg van Airolo tot aan Uri, op 150,000 Milaansche gulden.

ARNHEM, den 9. Januarij.

Z. K. H. de prins van Oranje is heden alhier aangekomen, en na korten tijd bij den heer gouverneur vertoefd te hebben, weder vertrokken. Z. K. H. begeeft zich naar Petersburg.

— Men schrijft uit Petersburg, den 26. December, het volgende: naardien Z. keizerl. H. de groot-vorst *Konstantijn* verklaard heeft, in zijnen vroeger gedanen afstand van de keizerskroon, onwrikbaar te willen volharden, heeft de groot-vorst *Nicolaas* heden den troon des Russischen rijks beklommen, en is zijne keizerlijke majesteit dadelijk door alle autoriteiten en afdeelingen van troepen gehuldigd en de eed van trouw aan Hoogstdenzelven afgelegd geworden. (Z. M. is den 7. Julij 1796 geboren.)

Mengelwerk.

COLLEGIUM PHILOSOPHICUM.

Het is ons oogmerk niet, om thans over deze instelling, als zoodanig, te spreken, maar om onze Lezers de wijsheid des Konings te doen opmerken, die wel eenen heilzamen maatregel moet genomen hebben, daar deszelve de woede der vijanden van licht en menschengeluk, vooral in

Frankrijk, zoo vreesselijk opwekte. De *Etoile*, het ministeriële Fransche papier, kon natuurlijk nooit gunstig zijn aan eene echt constitutionele, vrijheid-lievende en vrijheid ontziende, maar niet te min vaste Regering, gelijk de onze; maar sedert de oprigting van het *Collegium Philosophicum* houdt deze *Star* (zou het ook de *Lucifer* zijn?) niet op van op de onwaardigste wijze Z. M. zelf, en deszelfs waardigen en verlichten Staatsdienaar, den Heer GOUBAUD (den laatsten zelfs personeel) aan te tasten, met eene schaamteloosheid, die waarlijk voor een ministerieel Papier, hetwelk anders omtrent vreemde bevriende Mogendheden nog altijd zekere vormen eerbiedigt, al heel opmerkelijk is. De nommers van 11, 12 en 16 November zijn, in dit opzigt, vooral geweldig. Men zegt van het doorluchtige Huis van *Oranje*, dat het de te voren onder één Godsdienst en Regering staande en gelukkige *Nederlanders* verdeeld heeft, en dus zoekt de Belgen dit Huis en deszelfs doorluchtig Opperhoofd als vijandig aan de Roomsche Godsdienst voor te stellen, omdat het begeert, dat de Roomsche Geestelijkheid *kundig* zij. Zouden dus *onkunde* en *Catholicismus* volstrekt moeten zamengaan? (Welk eene schande zoekt de *Etoile* op zijne Godsdienst te werpen?) Voorts ontziet men zich niet, van Z. K. H. Prins FREDERIK te zeggen, hoezeer het te verwonderen is, dat, terwijl in *Rusland* geen Ambtenaar of *Gegradueerde* lid van eenig geheim Genootschap mag zijn, in *Nederland* zelfs een Prins eenen Vrijmetselaar (den Heer GOUBAUD) de hand boven het hoofd houdt, wanneer hij de (Jezuiten-) Collegien afschaft, *tegen den zin der Volken*. Zonder *zekeren Grootmeester* zou de Heer G. reeds lang verwijderd zijn. De Heer GOUBAUD wordt daarin *Groot-Inquisiteur* genoemd. Men zegt, dat er *duizende jonge lieden zonder opvoeding en zonder middelen zijn, om hunne opvoeding voort te zetten*. Men legt aan het Concordaat van *Rome* opzettelijke hinderpalen in den weg, men wil het niet sluiten, niettegenstaande het voorbeeld des Konings van *Pruissen*. Er bestaat geene ware vrijheid van drukpers; want niemand mag tegen het *Colegium Philosophicum* schrijven. Vooral over de spotprenten tegen de Jezuiten, en de vertooning der gruwelen der Inquisitie op de jongste kermissen, is de Schrijver zeer geërgerd; de Roomschen te *Amsterdam* hebben daartegen voorstellingen gedaan, *aan welke de Protestantsche Magistraat* heeft gemeend Regt te moeten doen. (Dus is die *voorstelling* er verboden?) *Ieder een is over deze tentoonstelling verontwaardigd geweest*. Er zijn *auto da fé's* voorgesteld, en dit is eene hatelijkheid tegen den naam der *Bourbons* en eene kleindochter van LODEWYK *den Groote*. De Roomschgezinde Belgen hebben *alle* tegen het dank-adres aan den Koning gestemd, bij gelegenheid der jongste aanspraak van den troon, alleen de Hollandsche leden kunnen het goedgekeurd hebben. Maar tevens wordt ons, ter *eere* van de Hollanders, eene merkwaardige daadzaak gemeld: een particulier uit dat land heeft *honderd duizend gulden* gegeven tot de oprigting van een Jezuiten-Collegie in *Ierland*, dezelfde persoon had ook eene der zwaarste sommen voor de dijkbreuken gegeven. Men erkent echter tevens, dat deze Hollandsche particulier meer voor de Jezuiten gedaan heeft, dan geheel *Europa* te zamen. Dus heeft geheel *Europa* voor deze *weldadige* orde geene enkele tonne gouds over, volgens het eigene getuigenis harer Dagbladen! Gelukkig! dan zal deze teelt den boozen vijand toch het hoofd niet zeer omhoog heffen. De geheele geest der *Etoile* is dus onze Regering te doen voorkomen als hare Roomschgezinde onderdanen *verdrukkende*; omdat zij niet wil, dat dweepzieke Papen de grondstellingen voortplanten van blinde gehoorzaamheid aan eene vreemde magt, aan een Italiaansch Hof, omdat het eene orde niet begeert, die leert, dat *het doel de middelen heiligt*, en, ingevolge deze heerlijke stelling, den voorzaat des thans regerenden Konings, door eenen dweeper, wien zij den Hemel beloofde, heeft doen vermoorden, even als den deugdzamen HENDRIK IV., *Frankrijks* besten Koning, gelijk zij ook den grooten GANGANELLI, *Rome's* edelsten Paus, heeft doen vergiftigen, en den Koning van *Portugal*, die de meest heilzame veranderingen in het Bestuur deed bewerkstelligen, door adelijke struikroovers wilde laten doorschieten. Neen! de grondstellingen eener zulke orde mogten niet in geheime Collegien (onder andere namen bestaande) worden voortgeplant, zelfs al koste het der Regering, volgens de schrandere aanmerking der *Etoile*, geen penning. Welk een denkbeeld moet deze Schrijver van Regering hebben? Men zou stellingen, die men voor schadelijk erkent, of ook slechts voor zoodanig houdt, laten bestaan, omdat hare Onderwijzers niets aan het land kosten? Maar dat ook al het bovenstaande, *wegens gebrek aan onderwijs en vervolging*, die zelfs zoo verre zou gaan, *dat de Marechaussée het oog moest houden op Priesters, die alleen reizen*, is immers eene schandelijke leugen? Hoe zeer de Roomsche Godsdienst door de Regering beschermd en zelfs begunstigd wordt, daarvan mag die menigte Roomsche Kerken getuigen, welke men in onze Noordelijke Provincien allerwege ziet verrijzen; terwijl (zoo *partijdig* is de Regering voor de Protestanten?) zelfs in verval zijnde kerkgebouwen, gelijk de oude Waalsche kerk te *Leyden*, waarin de asch van SCALIGER rustte, bij gebrek aan het noodige herstel, moeten afgebroken worden, en men in dorpen, gelijk te *Oestgeest*, bij *Leyden*, waar onlangs eene zeer fraaije Roomsche kerk en pastorij met een toren gebouwd is, den bouwvalligen toren der Hervormde kerk niet kan herstellen, maar afbreken moet. Wij vermelden deze daadzaken niet als *verwijt* tegen de Regering, dat zij verre: want er kunnen gewigtige redenen voor bestaan, die wij niet kennen; maar zij bewijzen toch zoo klaar als de dag, dat onze Regering niet partijdig of vijandig gezind is tegen de Roomschgezinden, zelfs in dat gedeelte des Rijks, waar hun getal naar evenredigheid het kleinste is.

Doch de scheldwoorden der *Etoile*, vereenigd met zekere zonderlinge bemoeijing der Iersche Roomschgezinden met onze zaken, geven ruime stof tot overdenkingen, waarmede wij misschien een andermaal onze Lezeren zullen onderhouden.

EEN PAAR WOORDEN OVER DE JEZUITEN.

Volgens den heer DE STASSART zijn er geen Jezuiten in ons land (1) en volgens de *Etoile* zijn er geen in *Frankrijk*. De heer DE PRADT, die nogtans ruim zoo veel geloof verdient, als onze Dagbladen of als de schrijvers van het zoo even gemelde dagblad, de heer DE PRADT, een opregt katholiek, een gewezen bisschop, deze nu verzekert stellig het tegendeel. In een werk, dat dezer dagen van de pers is gekomen, doorloopt hij de geheele geschiedenis van het Jezuitismus en kenschetst die instelling als een genootschap, dat, hoezeer uitermate geheimzinnig, evenwel tegen het protestantismus bepaaldelijk gerigt is. Hij doet ten duidelijkste opmerken, dat de algemeene vestiging van 's Pausen gezag het hoofddoel was dezer zwervende priesters. Als een getrouw belijder der R. K. godsdienst, kan DE PRADT niet anders dan voor den Paus en tegen de hervorming zijn; intusschen is het merkwaardig, dat hij den pligt van verdraagzaamheid boven alle pligten stelt, welke wij te vervullen hebben; met dezen pligt is het eeuwige proselyten-maken onbestaanbaar, en met de waardigheid der kerk, niet het wezenlijke belang der godsdienst, houdt hij geestelijken voor nadeelig, welke het rijk van God op eene andere wijze zoeken uit te breiden, dan door liefde en toegevendheid.

Het is hier de plaats niet, om dit werk in zijn geheel te ontleden of te beoordeelen, daartoe is het te uitgebreid en te verscheiden in zijne onderdeelen. Onze lezers verwachten ook geene theologische verhandeling in de Arnhemsche Courant. Wij hebben daarom slechts het hoofddenkbeeld willen opgeven, van waar de heer DE PRADT is uitgegaan. Zijn gezigtspunt is ons voorgekomen, niet alleen zeer belangrijk, maar ook zeer nieuw te zijn. In zoo verre ligt het zonder tegenspraak in den kring onzer bemoeijenissen, en wij haasten ons om die reden, een boek aan te kondigen, dat onder den titel van *Le Jesuitisme ancien et moderne* het licht ziet, dat overwaardig is om in onze taal te worden overgebragt, en dat in alle oorden der wereld door het denkende gedeelte der bevolking op hoogen prijs zal gesteld worden.

BYDRAGEN ter beoordeeling der aanmerkingen van den Hoog Edel Gestrengen Heer Generaal-Majoor VAN DEN BOSCH*; voorkomende in de Arnhemsche Couranten, No. 136 en 137, van 1825.*

(De Schrijver van dit stuk is bij de redactie bekend, en kan, des noods, door haar genoemd worden.)

De Schrijver van eene onpartijdige beschouwing der kolonie *Veenhuizen*, aangezocht zijnde, om aan de Lezers van dit geachte Nieuwsblad zijne gedachten mede te deelen, omtrent de aanmerkingen van den Hoog Ed. Gest. Heer Generaal-Majoor VAN DEN BOSCH, acht zich verpligt, tot staving van zijn eerste geschrift, aan dat verzoek te voldoen, hoezeer hij nimmer heeft kunnen denken, dat eene geringe bijdrage tot eene meer opzettelijke beschouwing van het gesticht te *Veenhuizen*, van dat gewigt zoude worden geoordeeld, dat de Heer Generaal VAN DEN BOSCH zich de moeite zoude hebben gegeven hetzelve te wederleggen. Dit stuk draagt de kenteekenen van de kracht en klem, die de pen van zijn Hoog Ed. Gest. kenschetsen; intusschen heerscht in hetzelve een toon van bitterheid en gevoeligheid, die onwillekeurig herinnert aan het Fransche spreekwoord: » *Ce ne sont que les verités qui choquent.*" Dat de Schrijver zijne beschouwing niet met zijnen naam heeft onderteekend, spruit voort uit de zucht, om aan het Publiek iets geheel onpartijdigs voor te dragen. Ieder mensch, hoe gering dan ook, heeft zijne vrienden en vijanden, of ten minsten wordt door sommigen geheel anders beoordeeld dan door anderen. Wanneer nu zijne beschouwing met zijnen naam prijkte, dan zouden die Lezers, die den Schrijver kennen en eenig vertrouwen stellen in zijne beoordeeling, alle zijne opgaven en aanmerkingen goedkeuren, anderen daarentegen dezelve laken, niet om derzelver inhoud en wezenlijke waarde, maar uit vooringenomenheid voor of tegen zijnen persoon. Zijn oogmerk is geweest, naakte, onopgesmukte waarheid en eenvoudige aanmerkingen voor te dragen. Daadzaken zijn waar of onwaar, beoordeelingen en redeneringen zijn gegrond of ongegrond, onverschillig door wie dezelve worden geschreven; en geen naam, welke dan ook, kan hiertoe iets bij of afdoen.

De wederlegging van den Heer Generaal VAN DEN BOSCH, door zijn Hoog Ed. Gest. onderteekend, is derhalven een *ex officio* geschreven stuk, hetgeen strekken moet, om zijne verantwoordelijkheid te dekken, en als zoodanig door vele Lezers zal worden beoordeeld. Was hetzelve naamloos, dan zouden mogelijk zijne beoordeelingen aan sommigen meer welgevallig zijn geweest, en bij velen meer indruk gemaakt hebben, vermits dezelve alsdan het kenteeken van eene officiëele verdediging zouden hebben gemist.

Intusschen heeft de Schrijver der beschouwing met veel genoegen ontwaard, dat zijne opgaven en beschrijvingen niet worden tegengesproken. De kleederdragt wordt door den Heer Generaal opgegeven, zoo als hij dezelve heeft gevonden; met dat onderscheid, dat zijn H. E. G. verzekert, dat alle de kinderen twee pakken kleederen bezitten. Dit tweede of Zondagsche pak, aan den bezigtiger niet vertoond geworden zijnde, kon door hem niet worden beschreven. Zoo veel is zeker, dat die stukken, welke hij gezien heeft, hemelsbreed verschillen van de doelmatige en regelmatige kleeding, welke de kinderen in het Aalmoeseniers-

(1) Kan op deze verzekering toepasselijk zijn eene prent, dezer dagen te Brussel uitgekomen, waarop een aantal vette Jezuiten met een' mageren kweekeling afgebeeld zijn, die op de grenzen der provincie Namen hun compliment bij een' grooten heer komen maken en hem een stevigen domper doen aanbieden?

huis te *Amsterdam* dekte; en dat moest alle bezigtigers en voorstanders van het gesticht te *Veenhuizen* niet ontkennen, dat de kleeding veel te wenschen overlaat. Maar die voorstanders voegen er dan bij: » die klee- » ding zal nog veranderd en verbeterd worden."

Ouders en verzorgers van kinderen zullen met dank aannemen, hetgeen de Heer Generaal VAN DEN BOSCH hun geleerd heeft, dat bij heete zomersche dagen, wanneer eene brandende zon den gloed harer stralen op de heivelden in *Drenthe* ondraaglijk maakt, een hoofddeksel nadeelig is, omdat de beslotene uitwaseming het hoofd benadeelt. Maar dan wordt gevraagd, indien dit eene ontwijfelbare waarheid is, waarom wordt dan aan sommigen kinderen dezer kolonie het gebruik van een hoofddeksel toegestaan?

De eenige daadzaak, stellig door den Heer Generaal tegensproken, is die wegens de zamenstelling van het brood; een misverstand dienaangaande is zeer mogelijk, echter herinnert de bezigtiger van *Veenhuizen* zich bepaaldelijk, dat de bakker aldaar hem gezegd heeft, dat ⅔ deelen uit aardappelen bestonden, daarbij eene berekening voegende hoeveel brooden gebakken werden uit eene zekere hoeveelheid rogge- en aardappelen-meel, om aan te toonen, dat de bezuiniging, die door dit mengsel wordt verkregen, niet zoo aanmerkelijk is, als wel oppervlakkig zoude worden gedacht. De man zal zich waarschijnlijk hebben vergist. Het blijft eene waarheid *de Gustibus non est disputandum*. Maar dit is zeker, dat volwassene veld-arbeiders, uit een ander gesticht te *Veenhuizen*, over dit brood klaagden.

Dat de zalen te *Veenhuizen* slechts 12 voeten hoog zijn, wist de bezigtiger niet, anders had hij meer stellig daaromtrent verzekerd, dat deze hoogte van verdieping niet voldoende is, om op den duur eene gezonde en frissche lucht te bewaren in een vertrek, waarin 80 kinderen bij nacht en bij dag huisvesten; vooral wanneer, zoo als te *Veenhuizen*, de hangmatten, waarin de kinderen slapen, aan de zolders dier zalen blijven hangen. Alle verzorgers van weeshuizen en openbare gestichten zullen erkennen, dat eene meerdere hoogte van verdieping gevorderd wordt.

De vrees, dat de kinderen te *Veenhuizen* van alles iets, maar niets grondigs (behalven den veldarbeid) zullen leeren, schijnt niet geheel ongegrond te zijn; want om dezelve te benemen, zoude moeten worden aangetoond, dat aldaar inrigtingen bestaan, om den kinderen een handwerk of kostwinning te leeren. Behalve het weven van grof linnen, het pluizen en kammen van hennep en vlas, het spinnen en garen-winden, heeft de bezigtiger geene diergelijke inrigting gevonden: maar wel, zoo als gezegd, eenen kleedermaker, die zijn ambacht in het Aalmoesseniershuis, te *Amsterdam* zijnde, geleerd had.

Dat jaarlijks een groot aantal vreemdelingen, hier te Lande, den velden veen-arbeid komen verrigten, is algemeen bekend; maar ook tevens, dat, althans in de provincie *Holland*, dat getal jaarlijks aanmerkelijk afneemt. Dat gedurende den zomer, of liever gedurende den hooibouw sterke ervarene veld-arbeiders hun brood kunnen winnen, is insgelijks bekend; maar ook tevens, dat diezelfde lieden, gedurende vele maanden van het jaar, niets kunnen verdienen. Dierhalven zal niets beletten, dat, ondanks de groote vermeerdering van veld-arbeiders, die het gevolg moet zijn der gestichten te *Veenhuizen*, lieden uit naburige gewesten, waar de levensmiddelen beter koop zijn en minder zware belastingen bestaan dan in ons land, voor eenige maanden overkomen, om bij ons werk te zoeken. Of dan onze veld-arbeiders, herkomstig uit dat gesticht, gedurende die weinige maanden, genoeg zullen kunnen verdienen, om het geheele jaar door met hunne huisgezinnen daarvan te leven, zonder onderstand te erlangen, schijnt zeer twijfelachtig. Zoo lang de vrijwillige bijdragen voor de Maatschappij van Weldadigheid stand houden, zal hierin kunnen worden voorzien; maar zullen dezelve op den duur voldoende blijven? en zullen die bijdragen, welke thans nog in vrijwillige giften bestaan, door den drang der omstandigheden en den loop der tijden niet moeten worden veranderd in een belasting, zoo als in *Engeland* geheven wordt, onder de benaming van *poor rates*? Op deze vragen zullen tijd en ondervinding alleen kunnen antwoorden.

Wanneer door de vreemdelingen, die het kanaal van *Noord-Holland* bewerkt hebben, verstaan worden lieden buiten het Koningrijk geboren en woonachtig, dan kan verzekerd worden, dat hun getal zeer gering geweest is. Maar dat van Brabanders, lieden uit de *Meijerij van den Bosch* en andere Provincien van het Koningrijk, is zeker aanmerkelijk geweest.

De Heer Generaal VAN DEN BOSCH verzekert, dat het *schadelijk is in eene stad het getal ambachtslieden te vermeerderen*. Deze stelling schijnt te veel te bewijzen. Wanneer eene stad, door den drang der omstandigheden, in welvaart achter uit gaat, is het natuurlijk, dat sommige ambachtslieden verarmen. Maar ook daarentegen bewijst de ondervinding, dat, wanneer te *Amsterdam*, of in eene naburige stad, groote bouwwerken moeten worden verrigt, geen genoegzaam aantal ambachtslieden voorhanden is, en dan moet men weder zijne toevlugt tot vreemdelingen nemen. Thans bestaat onder anderen te *Amsterdam* een zeer groot gebrek aan scheepstimmerlieden, zeer nadeelig voor Koophandel en Scheepvaart. Deze ambachtslieden zal de Heer Generaal ons zeker niet uit *Veenhuizen* kunnen toezenden; maar de jongens van het Aalmoesseniershuis konden tot deze nuttige neering worden opgeleid.

Hoe of het mogelijk is, dat het gesticht te *Veenhuizen* aan de Provincie *Drenthe* vertier kan bezorgen, zonder hetzelve aan de steden te ontnemen, schijnt een onoplosbaar raadsel. Zoo ook, dat eene jaarlijksche uitgave van *f* 2 à 300,000 aan eene stad ontnomen en naar een ander gewest overgebragt, slechts aan die stad zoude ontnemen, de eenige winst van 10 pCt. Het aantal huisgezinnen, dat door de verpleging van het Aalmoesseniershuis te *Amsterdam*, den kost verdiende, is natuurlijk zeer aanzienlijk, zonder te gewagen van de suppoosten en andere geemploijeerden, die door hunne bezoldiging een bestaan van die inrigting verkregen.

Het blijft eene waarheid, dat de steden belast blijven met het grootste aantal gebrekkige kinderen, die reeds bij hunne geboorte deze gebreken mede brengen, een natuurlijk gevolg van hunnen oorsprong, vooral der vondelingen. De Heer Generaal erkent deze waarheid; het is evenzeer waar, dat aan dezelve de gezonden, die nuttige leden der Maatschappij konden worden, ontnomen worden. Het blijft evenzeer eene waarheid, dat de steden de inrigtingen, die aan *Drenthe* vertier geven, bekostigen, door de vrijwillige bijdragen hunner ingezetenen voor de Maatschappij van Weldadigheid, en door de bekostiging der kinderen à *f* 45 's jaars per hoofd. En nu oordeele men vrij, of deze staat van zaken voor de steden voor- of nadeelig is.

De opgaven van den Heer Generaal VAN DEN BOSCH, wegens de kosten van het Aalmoesseniershuis te *Amsterdam*, zouden gemakkelijk te wederleggen zijn, doch hiertoe zoude vereischt worden het bekend maken van bijzonderheden, waartoe de Schrijver van deze regelen geene vrijheid heeft. Intusschen kan hij verzekeren, dat in de laatste jaren dat gesticht op verre na geen *f* 360,000 heeft gekost, en dat de bezuiniging, door de overbrenging naar *Veenhuizen* van de gezonde en sterke kinderen, zeer gering is, in evenredigheid van de voordeelen die *Amsterdam* moet missen. Die stad blijft belast met de verzorging der gebrekkigen, zoo lang zij leven, en tot hun 6de jaar met alle die menigvuldige vondelingen, die van elders, mogelijk in het vervolg van tijd ook met diegenen, die uit de kolonien der Maatschappij, herwaarts worden overgebragt, en daarenboven ontvangt de Maatschappij voor ieder kind, naar *Veenhuizen* gezonden, eene jaarlijksche bijdrage van *f* 45.

De laatste zinsnede van de aanmerking van den Hoog Ed. Gest. Heer Gen. VAN DEN BOSCH, draagt zulke duidelijke kenteekenen van gevoeligheid, dat het beter wordt geoordeeld, dezelve met stilzwijgen voorbij te gaan; dusdanige aanmerkingen bewijzen hoegenaamd niets. Daadzaken en gezonde beoordeeling zijn het alleen, bij welke het Publiek belang heeft, en die hetzelve kan eischen in een geschil over algemeen werkende inrigtingen.

... AL ZACHT IN DE WERELD.

Twee mannen, ieder in een' schuit,
Doorkliefden op hun best de baren:
Men zag den eenen tegen stroom,
En met den stroom den andren varen.
De een schold den ander dapper uit:
» Foei! luijaard! lafaard! wil u schamen!
Gij laat u drijven, roeit geen slag;
Kom, wend eens om, wij varen zamen.
Het is wat ver! gij voert niet uit;
Gij laat u door de baren slepen;
Gij beeft, gij siddert voor gevaar;
Gij zijt mooi in uw ... genepen!"

Mijn vriend! sprak de ander, zeer bedaard,
Wat heb ik met den stroom te twisten?
Veel duizenden vergingen niet,
Als zij het middel maar goed wisten.
Gij weent om niet en wordt maar moê;
Den stroom zult gij toch niet verkeeren;
En welligt slaat uw vaartuig om.
Wie zou den stroom toch wetten leeren!

Vaar altijd met den stroom maar mee,
En eindlijk komt gij dan de ree.

Onthou, o stervelingen! die eeuwig wijze les;
Geen PLATO sprak zoo schoon, zoo wijs geen SOKRATES.
De man, die anders doet, verkrijgt hier slechts tot dank
Een ponjaard, een schavot, of dollenkervelddrank.

ARNHEM, den 10. Januarij.

Het water is hoog in den *Rijn* aan de Paal:

Den 9. Jan. 1 El 7 Palm 0 Duim; gewassen 20 D. gevallen 0 D.
Den 10. dito. 1 El 7 Palm 0 Duim; gewassen 0 D. gevallen 0 D.

SCHOUWBURG TE ARNHEM.

Onder Directie van Mejufvrouw A. C. OTTINGH.

Op Zaturdag den 14. Januarij 1826.

DE JAGERS,

EEN TAFEREEL DER ZEDEN VAN HET LAND.

Groot berijmd Tooneelspel, in vijf Bedrijven, naar het Hoogduitsch van *Wilhelm August Ifland.*

Na hetzelve:

EEN DIVERTISSEMENT.

AANBESTEDING.

Het GEMEENTE-BESTUUR van *Steenderen* is voornemens, om, op Maandag den 16. dezer, des namiddags om een uur, ten Gemeentehuize, zijnde bij *H. ADDINK*, in het Dorp *Steenderen*, onder nadere approbatie van H. H. Gedeputeerde Staten dezer Provincie, aan te besteden:

Het bouwen van eene nieuwe SCHOOL, *in de Buurschap Toldijk, en het vervaardigen van de daarin benoodigde* MEUBELEN, *voorts het leveren van de tot een en ander vereischt wordende* MATERIALEN,

Waarvan Bestek en Conditien, mitsgaders eene Teekening, ter plaatse der aanbesteding ter visie liggen.

Steenderen, den 3. Januarij 1826.

De Burgemeester en Secretaris,
E. G. PLANTEN.

† † † Alle Eigenaren van GRAVEN, KELDERS, § § STOELEN en BANKEN, in de *Hervormde Kerk van Steenderen*, worden bij dezen, door Heeren Kerkvoogden opgeroepen, om hunne bewijzen van Eigendom, voor of op den 15. Julij 1826 eerstkomende te vertoonen en op hunne namen te doen overschrijven, ten huize van *H. ADDINK*, Lid en Secretaris van Kerkvoogden, welke, gedurende dien tijd, alle Maandagen des voormiddags van 9 tot 12 uren, daartoe ten zijnen huize zal vaceren; zullende alle Graven, Kelders, Stoelen en Banken, waarvan geen genoegzaam bewijs van eigendom wordt vertoond, voor heerloos ten behoeve der Kerk vervallen zijn.

Steenderen, den 1. Januarij 1826.

Kerkvoogden voornoemd,
E. G. PLANTEN,
President.
H. ADDINK,
Lid en Secretaris.

§ § § Op Woensdag, den 25. Januarij 1826, des voormiddags † † om twaalf uren, zal door den Ontvanger der Domeinen § te *Elst*, ten huize van den Kastelein *R. AALBERS*, aldaar, voor den tijd van drie jaren worden verpacht:

Een WOONHUIS, met KOETSHUIS en TUIN, van ouds het *Tolhuis van Elst* genaamd, zeer aangenaam aan den Grooten Weg gelegen.

† † † Ten overstaan van den Notaris Mr. *GERARD VAN* § § *ECK*, te *Arnhem*, zal ten huize van Mejufvrouw § de Weduwe *PEPFENHAUSER*, in *het Zwijnshoofd*, binnen *Arnhem*, op Dingsdag, den 17. Januarij 1826, des avonds ten zeven ure, in het openbaar worden geveild, en op Dingsdag, den 31. Januarij daaraanvolgende, ten zelver uur en plaats, aan den genoegbiedenden finaal worden verkocht:

Een HUIS en ERVE, staande en gelegen aan de Koornmarkt, binnen deze Stad, gekwoteerd Lett. C. No. 161, bevattende onderscheidene VERTREKKEN, KEUKEN, WASCHHUIS en KELDER, van achteren uitkomende in de *Molenstraat*, hecht, sterk en zeer goed onderhouden; ingerigt en geschikt tot het drijven van Koornhandel, overigens voor vele andere bedrijven in te rigten, en wel ter nering staande; des verkiezende, zal de Kooper de helft der Koopspenningen gevestigd kunnen houden.

Ter bezigtiging adressere men zich bij den Eigenaar en Bewoner *DERK BURGERS*; ten aanzien der voorwaarden van verkoop, is informatie te bekomen bij den voornoemden Notaris.

† † † De Notaris Mr. *G. VAN ECK*, is voornemens, om § § op Dingsdag, den 17. Januarij 1826, des avonds ten † half acht ure, aan het huis van Mejufvrouw de Weduwe *PEPFENHAUSER*, in het Logement *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, bij toeslag publiek te verkoopen, om dadelijk te aanvaarden:

Een HOF of TUIN, met een TUINHUISJE, binnen *Arnhem* gelegen, tusschen de *Sabels-* en *Rijnpoorten*, op *het Weerdje*, tusschen de Erven van den Tuinman *GOEDINGS* ter eenre en *J. B. TANNER* ter andere zijde.

Bij bovengemelden Notaris is onderrigt te bekomen, ten aanzien der Conditien.

† † † Mr. *G. VAN ECK*, Notaris, is voornemens, om § § op Dingsdag den 17. Januarij 1826, des avonds ten *half* † *zeven* ure, aan het huis van Mejufvrouw de Weduwe *PEPFENHAUSER*, in het *Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, bij toeslag, publiek te verkoopen:

Een HUIS en ERVE, gekwoteerd Lett. A., No. 2, bestaande in vier KAMERS, eene KEUKEN, KELDER, DROOGZOLDER, ruim ACHTERHUIS en SCHUUR, geschikt voor Zomer- en Winterverblijf; voorts HOF, BOOMGAARD en BOUWLAND, te zamen groot ruim 2½ bunder. Alles aan en bij elkander gelegen in het aangename en wel gesitueerde Dorp *Oosterbeek*, aan den benedenweg naar *Doorwerth*, digt bij den Steenweg, en vrij van overstrooming.

Ten aanzien der Conditien zijn informatien te bekomen ten Kantore van genoemden Notaris, in de Bakkerstraat, te *Arnhem*.

§ * § De Notaris Mr. *J. BUSGERS* zal, op den * * 12. en 26. Januarij 1826, telkens des namiddags om § *vijf* uren, in het Logement *den Arend*, te *Arnhem*, publiek doen inzetten en verkoopen:

Een groote TUIN met exquise VRUCHTBOOMEN en TUINHUIS, alleraangenaamst gesitueerd binnen *Arnhem*, tusschen de St. Eusebius- en Rijnpoorten, op het *Weerdje*, de schoonste uitzigten over de *Betuwe*, enz., hebbende.

§ † § *J. C. FISCHER*, Notaris te *Ede*, zal op † † Dingsdag den 24. Januarij 1826, voormiddags ten *tien* § ure, ten huize van den Kastelein *JACOB VAN SILFHOUT*, te *Bennekom*, publiek verkoopen:

Ruim 79 Perceelen extra zware hoogopgaande EIKENBOOMEN; zeer geschikt tot alle Timmerwerk, en diverse perceelen POPULIEREN, almede SNOEIHOUT, staande en liggende op het Erve *Bruxvoort*, onder *Bennekom*.

De aanwijzing zal geschieden door den Bouwman, op het voormelde Erve.

§ § § TE HUUR, om met *primo* Mei 1826 of eerder § § te aanvaarden, twee KAMERS met eene AL- † KOOF, KEUKEN, halve KELDER en TUINTJE, etc., zeer vrolijk aan den Straatweg, in het aangenaam Dorp *Brummen*, gelegen. Met vrachtvrije Brieven te bevragen, bij den Eigenaar *G. M. UITTIEN*, te *Brummen*.

† † † De Ondergeteekende, *WILLEM VAN HOUTEN*, † † *Junior*, wonende te *Rotterdam*, door Zijne Majesteit § den Koning der *Nederlanden* begunstigd zijnde met een Octrooi, om, gedurende den tijd van vijftien jaren, het uitsluitend regt te hebben, door het gansche Koningrijk, der door hem nieuw uitgevonden en ten deele verbeterde HUIS-, FABRIEK- en SCHEEPS-WATERPOMPEN en BRANDSPUITEN te vervaardigen en verkoopen, of door deszelfs regt verkregen hebbende, te doen vervaardigen en verkoopen, maakt hiermede bekend, dat hij met de Heeren *J. VAN NEEDERVEEN EN ZOON*, wonende te *Middelburg*, voor het Eiland *Walcheren*, in *Zeeland*; met den Heer *C. HEYMANS*, wonende te *'s Hage*, voor de Steden *'s Hage*, *Delft*, de Dorpen in *'t Westland*, *Scheveningen*, *Wassenaar* en *Voorburg*, en met den Heer *H. G. BORN*, wonende te *Leeuwaarden*, voor de Provincie *Vriesland*, eene overeenkomst heeft gesloten, om gedurende den hier bovengemelden termijn van vijftien jaren, het uitsluitend regt te hebben in de bovengemelde Districten, de geoctrooijeerde Pompen te vervaardigen en verkoopen: — weshalve hij Ondergeteekende zoodanige Heeren, binnen voornoemde Limieten wonende, en die hem over hunne Pompen geschreven hebben, verzoekt, zich bij de hier bovengemelde regt verkregen hebbende te vervoegen, terwijl hij verders andere Personen uitnoodigt, wonende alwaar het Octrooi-regt nog niet is afgegeven, zich tot het maken van eene gelijke overeenkomst bij hem te vervoegen.

De Ondergeteekende durft op goede gronden te verzekeren, en het zoo algemeen gunstig oordeel van deskundigen, die de zamenstelling gezien en de werking onderzocht hebben over deze Pompen, waarborgt dit bij voorraad, dat, zoodra de nuttigheid dezer Water-werktuigen bekend zal zijn, dezelve algemeen in gebruik zullen komen, vooral uit hoofde der groote voordeelen die dezelve boven de thans in gebruik zijnde Pompen hebben, waarmede zij in prijs gelijk staan.

De geoctrooijeerde Pompen geven veel Water, voeren hetzelve door Buizen willekeurig op, vereenigen in zich het Branspuitvermogen en worden met zeer weinig kracht, zonder eenig geraas, in werking gebragt.

WILLEM VAN HOUTEN, Jr.

** De TANDMIDDELEN van den, door de Provinciale Geneeskundige Commissie van *Gelderland* geauthoriseerden, Tandmeester, *LEHMAN JOSEPH SON*, worden in commissie verkocht, bij de Boekverkoopers *C. A. THIEME*, te *Arnhem*, en *W. C. WANSLEVEN*, te *Zutphen*; bij den Kunstdraaijer *STRONK*, te *Nijmegen*, en bij den Kastelein *VERMEER*, in het *hof van Berlijn*, te *Zevenaar*.

De Tandmiddelen zijn: Een TANDPOEDER, ter onderhouding en zuivering der Tanden, zonder het glazuur te benadeelen, à 50 Ct het Pakje, en een Tand- en Tandvleesch versterkend ELIEXER, ter bevestiging van Scorbutieke en losse Tanden, ter verhoeding der aansteking van dezelve, en ter zuivering van het bloedende en sponsieuse Tandvleesch à ƒ 1 - : het kleine, en ƒ 1 - 50 het groote Flesje.

NYMEGEN.

De Tandmeester
LEHMAN JOSEPH SON,

Zal van den 12. tot den 18. Januarij 1826, ten huize van *A. KROET*, in de *Groote Straat*, te *Nijmegen*, over alle gebreken der TANDEN te spreken of te ontbieden zijn.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.

STAATSSTUKKEN.

(Behoort bij de Arnhemsche Courant van den 10. Januarij 1826.)

DOOR DE GRATIE GODS, WY, *NICOLAAS* I. KEIZER EN ZELFHEERSCHER ALLER RUSSEN, ENZ., ENZ., ENZ.

Doen kond aan alle onze getrouwe onderdanen: In de droefheid onzes harten, te midden van den algemeenen rouw, die ons nederdrukt, Ons, Ons Keizerlijk Huis en Ons dierbaar Vaderland, kunnen wij ons alleen voor het onnaspeurlijk raadsbesluit des Allerhoogsten buigen en alleen bij hem kracht en troost zoeken. Hem heeft het behaagd, den Keizer *Alexander* I., glorieusen gedachtenis, tot zich te roepen, en wij allen hebben eenen vader, eenen regent verloren, die gedurende 25 jaren Ruslands en ons geluk was.

Toen den 27. November (o. st.) de tijding van dit treurig voorval bij ons ontvangen werd, beijverden wij ons, zelfs in dezen oogenblik der bitterste smart, een heiligen pligt te vervullen, en, slechts de ingevingen van ons hart volgende, leiden wij den eed van getrouwheid af aan onzen ouderen broeder, den Cesarewitsch grootvorst *Konstantijn*, als regtmatigen erfgenaam des Russischen troons, krachtens de eerstgeboorte.

Wij hadden ons naauwlijks van dezen heiligen pligt gekweten, toen wij van den rijksraad vernamen, dat den 15. October 1823 in zijne handen was gesteld een schrijven met het zegel des overledenen keizers en met het eigenhandige opschrift van zijne keizerlijke majesteit: » Door den rijksraad tot mijn nader bevel in bewaring te nemen; ingeval echter van mijnen dood, dit paket in eene buitengewone zitting, alvorens tot eenige verdere handeling overgegaan wordt, te openen;" dat dit allerhoogste bevel door den rijksraad volbragt was en de volgende stukken zich in het gemelde paket bevonden hadden:

1). Een schrijven van den Cesarewitsch grootvorst *Konstantijn* van den 14. Januarij 1822 aan Zijne Majesteit den overledenen Keizer, waarbij Z. Keizerl. Hoogheid afstand doet van de troonsopvolging, ingevolge het regt van eerstgeboorte;

2). Een manifest van den 16. Augustus 1823, met de eigenhandige onderteekening van Zijne Keizerlijke Majesteit, waarbij Hoogstdezelve, na goedkeuring der oorkonde van afstand van den Cesarewitsch grootvorst *Konstantijn*, vaststelt, dat wij, naar ouderdom de naaste, overeenkomstig de grondwetten des rijks, de erfgenaam van de kroon zijn. Verder werden wij verwittigd, dat gelijkluidende oorkonden onder den besturenden senaat, bij het heilige sijnode en in de hoofdkerk ter Hemelvaart te Moskou berustten.

Deze kennisgevingen konden ons eenmaal genomen besluit niet veranderen. Wij zagen in deze acten slechts eenen afstand van Zijne Keizerl. Hoogheid bij het leven des Keizers, en bevestigd door de toestemming van Zijne Keizerlijke Majesteit; doch wij hadden noch den wensch, noch het regt, dezen afstand, die, toen hij had plaats gehad, niet openlijk bekend gemaakt werd, en geen kracht van wet verkregen had, als onherroepelijk te beschouwen. Wij wilden op deze wijze onzen eerbied voor de eerste grondwet van ons Vaderland, voor de onveranderlijke orde van troonsopvolging, aan den dag leggen, en, getrouw aan den door ons afgelegden eed, stonden wij er op, dat het geheele rijk ons voorbeeld zou volgen. Het was onder deze gewigtige omstandigheden niet ons oogmerk, de geldigheid van het door Z. Keizerl. Hoogheid uitgedrukte besluit te bestrijden, nog minder was het ons oogmerk, ons met de ons steeds heilig blijvende wilsbepaling van den vereeuwigden Keizer, onzen gemeenschappelijken vader en weldoener, in tegenspraak te stellen. Wij zochten alleen, de wet, welke de orde van troons-opvolging regelt, voor elke inbreuk te beveiligen, de zuiverheid onzer bedoelingen te toonen, en ons dierbaar vaderland zelfs niet een oogenblik omtrent den persoon van zijnen regtmatigen souverein in onzekerheid te laten. Dit met een rein geweten en voor God den Alwetenden genomen besluit werd door Hare Majesteit de Keizerin *Maria*, onze veelgeliefde moeder, gezegend en gebillijkt.

Ondertusschen was de treurige tijding van het overlijden van Zijne Majesteit den Keizer den 25. November (o. st.), alzoo 2 dagen vroeger dan hier, regtstreeks van Taganrog te Warschau aangekomen. Onwrikbaar in zijn besluit, bevestigde de Cesarewitsch grootvorst *Konstantijn* hetzelve den volgenden dag, door twee, den 26. November (o. st.) gedagteekende acten, met welker overbrenging aan ons, hij onzen veelgeliefden broeder, den grootvorst *Michiel*, belastte. Deze acten bestanden:

1). In een aan Hare Majesteit de Keizerin, onze veelgeliefde moeder, gerigt schrijven, waarbij Z. Keizerl. H. zijn vroeger besluit vernieuwt, hetzelve door een rescript des vereeuwigden keizers, van den 2. Februarij 1822, kopijelijk er bijgevoegd, en in antwoord op de oorkonde van afstand dienende, ondersteunt, en eindelijk van alle zijne regten op den troon plegtig afziet, en dezelve als op ons en onze nakomelingschap, naar de bepalingen der grondwet van troonsopvolging, overgegaan erkent.

2). In eenen aan ons gerigten brief, waarbij Z. Keizerl. H. deszelfs eerste besluit vernieuwd te kennen geeft, ons den titel van Keizerlijke Majesteit geeft, zich zelven alleen den reeds vroeger gevoerden van Cesarewitsch voorbehoudt, en zich zelven den getrouwsten onzer onderdanen noemt.

Hoe beslissend ook deze acten waren, en ofschoon zij oogenschijnlijk bewezen, dat het besluit van Z. Keiz. H. onherroepelijk vaststond, hebben nogtans onze gezindheden en de gesteldheid der zaak zelf ons bewogen, de bekendmaking der gemelde acten zoo lang op te schorten, tot Z. Keiz. H. deszelfs wil, in opzigt tot den door ons en het gansche rijk aan hem afgelegden eed, verklaard had.

Nadat wij nu ook deze laatste wilsverklaring van wege Z. Keizerl. H. ontvangen hebben, maken wij die aan onze onderdanen bekend, met bijvoeging der volgende acten:

1). Den brief van Z. Keiz. H. den Cesarewitsch grootvorst *Konstantijn* aan den vereeuwigden Keizer *Alexander* I;

2). het antwoord van Z. Keiz. Majesteit;

3). het manifest van den vereeuwigden Keizer, hetwelk den afstand van Z. Keiz. H. bevestigt en ons als troonsopvolger erkent;

4.) den brief van Z. Keiz. H. aan H. M. de keizerin, onze veelgeliefde moeder;

5). den aan ons gerigten brief van Z. Keiz. H.

Overeenkomstig alle deze oorkonden en de rijks-grondwet omtrent de orde van successie, beklimmen wij thans, vol eerbied voor de onnaspeurlijke raadsbesluiten der ons leidende Voorzienigheid, den troon onzer voorvaderen, den troon des rijks aller Russen, mitsgaders den daarvan onafscheidelijken troon des koningrijks Polen en des grootvorstendoms Finland, en bevelen:

1). dat de eed van getrouwheid aan ons en onzen erfgenaam van den troon, den grootvorst *Alexander*, onzen veelgeliefden zoon, zal afgelegd worden;

2). dat het tijdstip van onze troonsbeklimming van den 19. November (o. st.) zal afgerekend worden.

Eindelijk noodigen wij alle onze getrouwe onderdanen uit, hunne vurige gebeden met ons aan den Almagtigen op te zenden, opdat Hij ons de kracht verleene, om den Ons door Zijne Goddelijke Voorzienigheid opgelegden last te dragen, *Ons in den vasten wil behoude, om slechts voor ons dierbaar Vaderland te leven, en in de voetstappen van den door ons beweenden monarch te treden. Moge onze regering niets dan de voortzetting der zijne wezen, en mogen wij alle wenschen vervullen, welke dengenen voor Ruslands geluk bezielden, wiens heilig aandenken in Ons de poging en de hoop ophouden zal, om den zegen des Hemels en de liefde onzer volken te verdienen.*

Gegeven in onze keizerlijke residentie van St. Petersburg, den 12. December (o. st.) in het jaar des heils een duizend acht honderd vijf en twintig en van onze regering het eerste.

(Get.) NICOLAAS.

EERSTE BYLAGE.

Brief van Z. Keiz. H. den Cesarewitsch grootvorst KONSTANTYN,

Aan Keizer ALEXANDER I.,

Allerdoorluchtigste, *enz.*

Aangemoedigd door de menigvuldige bewijzen der gunst van uwe Keiz. M. jegens mij, waag ik het, die nogmaals in te roepen en de volgende onderdanigste bede voor Hoogstdeszelfs voeten te leggen.

Daar ik mij noch den geest, noch de bekwaamheden, noch de kracht toeken, welke vereischt zouden worden, wanneer ik eens de hooge waardigheid bekleeden zou, op welke ik door mijne geboorte regt mogt hebben, zoo smeek ik U. M. dringend, dit regt op dengenen over te dragen, wien het na mij toekomt, en zoo voor altijd de bestendigheid des rijks te verzekeren. Wat mij betreft, ik zal door dezen afstand aan de verpligting, bij gelegenheid mijner scheiding van mijne eerste gemalin vrijwillig en plegtig aangegaan, eenen nieuwen waarborg en eene nieuwe kracht toevoegen. Alle omstandigheden van mijnen tegenwoordigen toestand bewegen mij immer meer, dezen maatregel te nemen, die het rijk en der gansche wereld de opregtheid mijner gezindheden bewijzen zal.

Mogt uwe Keiz. M. mijnen wensch met goedheid opnemen; mogt Zij onze doorluchtige moeder overhalen, met denzelven in te stemmen en dien met Hare Keizerlijke goedkeuring te bekrachtigen. In den kring van het bijzondere leven, zal ik steeds trachten, hoogstdeszelfs trouwe onderdanen en al degenen, welke liefde voor ons dierbaar vaderland bezielt, tot voorbeeld te dienen.

Met den diepsten eerbied,

Sire!

Uwer Keiz. Ms. getrouwste onderdaan en broeder.

St. Petersburg, (Get.) KONSTANTYN Cesarewitsch.
den 14. Januarij 1822.

TWEEDE BYLAGE.

Antwoord van Z. M. Keizer ALEXANDER I.

Zeer dierbare Broeder!

Ik heb uwen brief met alle de opmerkzaamheid, welke hij vereischte, gelezen. Ik heb niets daarin gevonden, dat mij zou hebben kunnen verrassen, daar ik de verhevene gezindheden van uw hart steeds heb weten te waarderen. Hij heeft mij een nieuw bewijs van uwe verknochtheid aan den Staat en uwe voorzorg voor het behoud van deszelfs ongestoorde rust gegeven.

Volgens uwen wensch, heb ik uwen brief aan onze veelgeliefde moeder voorgelegd. Zij heeft dien met dezelfde gevoelens gelezen als ik, en erkent dankbaar de edele beweegredenen, welke u bestuurd hebben.

Naar de gronden, die gij aanvoert, kunnen wij beiden slechts nog u volle vrijheid laten, om uw onwrikbaar besluit te volgen, en den Allerhoogste bidden, aan zulke zuivere bedoelingen de beste gevolgen te schenken.

Ik verblijf steeds uw zeer toegenegen broeder,

(Get.) ALEXANDER,

Voor eensluidend afschrift,

St. Petersburg, (Get.) KONSTANTYN.

den 2. Februarij 1822.

DERDE BYLAGE.

Manifest van Keizer ALEXANDER.

Wij, door de gratie Gods, ALEXANDER I., *Keizer en Zelfheerscher aller Russen, enz. enz. enz.*

Doen kond onzen getrouwen onderdanen: Van het oogenblik af, dat wij den Russischen troon beklommen, hebben wij steeds gevoeld, dat wij aan den Almagtigen God verpligt waren, om niet alleen gedurende onze regering de welvaart van ons dierbaar vaderland en onzer onderdanen in stand te houden, maar ook, om door eene duidelijke en bepaalde bestemming van onzen opvolger, overeenkomstig de regten van ons keizerlijk huis en het belang van het rijk, voor te bereiden en te verzekeren. Wij mogten hem niet, naar het voorbeeld van onze voorvaderen, onmiddelijk benoemen, in de verwachting, waarin wij waren, of het der Goddelijke Voorzienigheid niet zoude behagen, ons eenen erfgenaam der kroon in de regte lijn te verleenen. Maar hoe meer onze jaren vermeerderen, des te meer meenen wij ons te moeten beijveren om onzen troon in zoodanige gesteldheid te brengen, dat hij ook niet een oogenblik kan ledig blijven.

Terwijl ons hart met deze zorg was vervuld, deed onze veel geliefde broeder, de Cesarewitsch en grootvorst *Konstantijn*, hierin slechts zijn eigen gevoel volgende, ons het verzoek, zijn regt op de waardigheid van regent, waartoe hij door zijne geboorte eens konde verheven worden, op dengenen te mogen overdragen, welken dit regt, bij ontstentenis van hem, zou toekomen. Hij openbaarde te gelijk zijne meening, om op die wijze de bijgevoegde acte over de troonsopvolging, welke door ons in het jaar 1820 gegeven en van zijne zijde vrijwillig en plegtig erkend geworden is, in zoo verre namelijk als dezelve hem betreft, nieuwe kracht te verleenen.

Wij gevoelen ons diep getroffen over dit offer, hetwelk onze veelgeliefde broeder, met zoo groote zelfverloochening, ter bevestiging der erfelijke statuten van ons keizerlijk huis en der onwankelbare rust van het Russische rijk, heeft besloten te brengen.

Nadat wij den bijstand Gods afgesmeekt, en een voor ons hart zoo dierbaar en voor den staat zoo gewigtig onderwerp, in rijpe overweging genomen hebben, en daar wij bevinden, dat de statuten, betrekkelijk de orde van troonsopvolging, diegenen, welke daarop regt hebben, niet de bevoegdheid ontnemen, om daarvan afstand te doen, zoodra er zich in dit opzigt geene zwarigheid in de rij der troonsopvolging voordoet; zoo hebben wij, na voorafgaande toestemming onzer doorluchtige moeder, zoo wel als volgens het hoogste regt van het hoofd der keizerlijke familie, dat ons erfelijk is te beurt gevallen, en uit aanmerking der ons van God verleende magt, het volgende bevolen:

Ten eersten, blijft de vrijwillige acte, waarbij onze oudste broeder, de Cesarewitsch en grootvorst *Konstantijn*, zijne regten op den Russischen troon afstaat, vast en onveranderlijk. Deze acte zal, om hare openlijke bekendheid te verzekeren, in de groote hoofdkerk ter Hemelvaart te Moscou en bij de drie opperste autoriteiten van ons rijk, bij het heilige synode, bij den rijksraad en bij den besturenden senaat, bewaard worden.

Ten tweede, opzigtelijk deze bepalingen, en overeenkomstig den letterlijken inhoud van de acte van troonsopvolging, benoemen wij tot onzen opvolger, onzen tweeden broeder, den grootvorst *Nicolaas*.

Op deze wijze verzekeren wij Ons de aangename hoop, dat, ten dage, als het den Koning der Koningen, naar de algemeene wet voor alle stervelingen, zal behagen, ons van onze tijdelijke regering in de eeuwigheid op te roepen, de opperste staatsbeambten dezes rijks, wien deze onze tegenwoordige en onherroepelijke wil, alsmede onze tegenwoordige wettelijke bepalingen, ter zijner tijd en overeenkomstig onze bevelen, kenbaar zullen worden medegedeeld, zich zullen beijveren, den erfelijken Keizer, dien wij zoo even voor den troon des Russischen rijks, mitsgaders voor den daarvan onafscheidelijken troon van het koningrijk Polen en van het groot-vorstendom Finland, bestemd hebben, den eed van getrouwheid te zweeren. Wat ons betreft, wij verzoeken alle onze getrouwe onderdanen, dat zij met hetzelfde gevoel van liefde, welke ons de zorg voor hun duurzaam welzijn, als ons hoogste geluk op aarde deed beschouwen, hunne vurigste gebeden tot onzen Heer en Heiland *Jezus Christus* op te zenden, opdat Hij in Zijne oneindige barmhartigheid onze ziel in Zijn eeuwig Rijk moge opnemen.

Gegeven te Tzarsko Selo, den 16. Augustus in het jaar des Heils een duizend achthonderd drie en twintig, het drie en twintigste van onze regering.

(Get.) ALEXANDER.

VIERDE BYLAGE.

Brief van Z. K. H. Cesarwitsch grootvorst KONSTANTYN, *Aan H. M. de Keizerinne Moeder,*

Allergenadigste Vorstin,

Liefste Moeder!

Met de diepste droefheid des harten, heb ik gisteren avond ten zeven ure, door den baron *van Diebitsch*, chef van den generalen staf zijner keizerl. Majesteit en den adjudant-generaal, vorst *Volkowsky*, het hierbijgevoegde berigt en de acte omtrent het overlijden van onzen aangebeden Regent, mijnen weldoener, den Keizer *Alexander*, ontvangen. Daar ik met uwe keizerl. Majesteit de smart deele, welke ons ter nederdrukt, bidde ik den Allerhoogsten, dat hij in zijne almagtige barmhartigheid onze krachten beware en ons sterkte verleene, om den last te dragen, welken Hij ons oplegt.

De stand, waarin ik door dit ongeluk geraak, maakt het mij tot pligt, in den boezem van uwe keizerl. Majesteit vrij en openhartig mijne ware gezindheid over deze gewigtige zaak uit te storten.

Het is uwe Keizerl. Majesteit bekend, dat ik, alleen mijn eigen gevoel volgende, den keizer *Alexander*, glorieuser gedachtenis, verlof verzocht heb, om van het regt der troonsopvolging afstand te doen, en dat ik, ten gevolge daarvan, een eigenhandig keizerlijk rescript, gedagteekend den 2. Februarij 1822, ontving, waarvan ik een voor echt geteekend afschrift hiernevens voege, waarbij de keizer zijne hooge bewilliging van dit verzoek te kennen gaf, met bijvoeging, dat uwe keizerl. Majesteit insgelijks hare toestemming gegeven had, hetwelk mij naderhand door hoogstdezelve mondeling is bevestigd. Het bevel des hoogzaligen keizers, strekte zich daarheen, dat het zoo even genoemde allerhoogste rescript tot aan den dood van Z. M. in mijne handen onder het zegel der geheimhouding zoude bewaard blijven.

Van mijne kindschheid af gewoon, zoo wel den wil van mijnen hoogzaligen vader, als dien van den overleden keizer en van uwe keizerlijke Majesteit stiptelijk op te volgen, en ook thans nog mij binnen de grenzen van dit grondbeginsel houdende, acht ik het van mijnen pligt, mijn regt tot de troonsopvolging, naar het voorschrift der bepalingen bij de rijks-acte over de orde van opvolging in de keizerlijke familie, aan Z. K. H. den grootvorst *Nicolaas* en zijne erven af te staan.

Met dezelfde vrijmoedigheid maak ik het mij ten pligt, te verklaren, dat ik, zonder mijne wenschen verder uit te strekken, mij zal gelukkig achten, wanneer, na eene meer dan dertigjarige dienst aan de keizers mijnen vader en mijnen broeder, glorieuser gedachtenis, te hebben toegewijd, het mij slechts vergund zij, deze dienst Z. M. den keizer *Nicolaas* voortaan, met dezelfde hooge vereering, met denzelfden vurigen ijver en dezelfde onbegrensde verknochtheid toe te wijden, welke mij bij alle gelegenheden bezield hebben en mij tot het einde mijns levens zullen bezielen.

Na dat ik, op deze wijze, mijne zoo waarachtige als onwrikbare gezindheid heb te kennen gegeven, werp ik mij aan uwer keizerl. Majesteits voeten, terwijl ik hoogstdezelve alleronderdanigst bidde, dezen brief goedgunstig te willen opnemen en mij allergenadigst te veroorloven, den inhoud daarvan, dien het aangaat, mede te deelen, opdat hij ten uitvoer gebragt en alzoo de wil van Zijne Majesteit den Keizer, mijnen hoogzaligen Heer en Weldoener, alsmede de toestemming van uwe keizerl. Majesteit in volle kracht en uitgestrektheid vervuld worde. Ik neem de vrijheid hoogstdezelve hiernevens een afschrift aan te bieden van den brief, welken ik gelijktijdig met dezen aan Z. M. den keizer *Nicolaas* afzende.

Ik ben met den diepsten eerbied,

Mijne allergenadigste Vorstin en waardste Moeder;

Uwer Keizerl. Majesteit onderdanigste en gehoorzaamste Zoon,

Warschau, (Get.) KONSTANTYN.

den 26. November 1825.

VYFDE BYLAGE.

Brief van Zijne Keiz. H. den Cesarewitsch Grootvorst KONSTANTYN, *aan Z. M. den Keizer* NICOLAAS.

Waardste Broeder!

Met onuitsprekelijke droefheid des harten, heb ik gisteren avond ten zeven ure het smartelijk berigt ontvangen, van het overlijden van onzen aangebeden Regent, mijnen weldoener, den Keizer *Alexander*.

Terwijl ik mij haaste, u de gevoelens uit te drukken, waarmede mij het gruwzame ongeluk, hetwelk ons getroffen heeft, vervult, maak ik het mij tot pligt u te berigten, dat ik, te gelijk met dezen, eenen brief aan H. M. de Keizerin, onze veel geliefde moeder, heb afgezonden, waarbij ik haar aankondige, dat, ingevolge een eigenhandig rescript, hetwelk ik van den hoogzaligen Keizer, den 2. Februarij 1822, als antwoord op den brief, welken ik hem, wegens den afstand van de keizerlijke troons-opvolging schreef, ontvangen heb, en welke brief aan onze moeder is voorgelegd en van hare zijde met eene toestemming is bekrachtigd geworden, hetwelk zij zelve mij heeft gelieven te bevestigen, — het mijn onherroepelijk besluit is, u mijn opvolgings-regt op den troon des Keizers aller Russen af te staan. Ik bid onze veelgeliefde moeder tevens allen, dien het aangaat, mijnen onverzettelijken wil hieromtrent bekend te maken, opdat dezelve behoorlijk ten uitvoer gebragt worde.

Na deze verklaring houd ik het voor mijnen heiligen pligt, uwe keizerl. Majesteit onderdanig te smeeken, van mij allereerst den eed van onderwerping en trouw aan te nemen, en mij te veroorloven, hoogstdezelve te kennen te geven, dat ik — daar mijne wenschen zich tot geene nieuwe waardigheid, tot geene nieuwe titels uitstrekken, — enig en alleen dien van Cesarewitsch wensche te behouden, waarmede ik, door onzen hoogzaligen vader, voor mijne bewezene diensten, ben vereerd geworden.

Het zal steeds mijn eenigst geluk uitmaken, als uwe Keizerl. Maj. de gevoelens van mijnen diepsten eerbied en van mijne grenzenlooze onderwerping zoo gelieft aan te nemen; gevoelens, tot wier onderpand, ik meer dan dertig jaren van trouw bewezene diensten en van den zuiversten ijver, welke mij voor Hunne Majesteiten de Keizers mijn vader en mijn broeder, glorieuser gedachtenis, bezield heeft, aanbiede. Met gelijke gevoelens zal ik steeds tot aan het einde mijns levens uwe Keizerl. Majesteit en hoogstdezelfs opvolgers in mijne tegenwoordige aanbetrekking en in mijnen tegenwoordigen stand dienen.

Ik ben met den diepsten eerbied,

Sire!

Uwer keizerlijke Majesteits getrouwste onderdaan,

(Get.) KONSTANTYN.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.